

Trelleborgs kommun
bildningsforvaltningen@trelleborg.se

2023-05-31
1 (20)
Dnr 2022:10904

Beslut

efter regelbunden kvalitetsgranskning av
Västervångskolans grundskola
i Trelleborgs kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning av Västervångskolans grundskola avseende verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer. En kvalitetsgranskning ska belysa hur väl skolorna klarar sitt uppdrag att ge varje elev förutsättningar att nå de nationella målen. Målen och riktlinjerna framgår framför allt av den läroplan och de kursplaner eller motsvarande styrdokument som gäller för utbildningen.

Lösanvisning

Skolinspektionen bedömer skolans arbetssätt inom fem områden. Inom varje område bedöms om skolan uppfyller Skolinspektionens kvalitetskriterier i *hög utsträckning*, i *flera delar* eller i *låg utsträckning*. Om en skola bedöms uppfylla kvalitetskriterierna i låg utsträckning eller i flera delar anger Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas och visar på vilka punkter. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs också av skolan. Om en skola bedöms uppfylla kriterierna i hög utsträckning begär inte Skolinspektionen någon redovisning men kan ge framåtsyftande kommentarer i beslutet.

Beslut:

Skolinspektionen bedömer att kvalitetskriterierna uppfylls vid Västervångskolans grundskola i följande utsträckning:

Rektors ledarskap

Rektorn leder och styr i *låg utsträckning* skolans utveckling och skapar i låg utsträckning en ändamålsenlig organisation.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver utveckla en systematisk uppföljning som omfattar skolenhetens resultat och andra relevanta indikatorer, som ett led i att kunna bedöma och utveckla verksamhetens kvalitet.

Undervisning

Undervisningen främjar i *hög utsträckning* elevernas möjligheter att utvecklas så långt som möjligt.

Social gemenskap, aktivt deltagande och trygghet

Skolan arbetar *i flera delar* för att eleverna ska delta i samhällslivet och uppleva trygghet, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver i samverkan med lärare utveckla och fastställa anpassade metoder för att ta reda på hur elever upplever tryggheten i olika situationer samt analysera resultaten av kartläggningarna och utveckla gemensamma förebyggande insatser.

Bedömning och betyg

Skolan bedriver *i flera delar* ett kontinuerligt bedömningsarbete i syfte att stärka elevernas kunskapsutveckling och höja lärarnas bedömarkompetens, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver se till att samtliga lärare ges möjlighet att samverka i bedömningsfrågor.

Huvudmannens styrning och stöd

Huvudmannen stödjer *i låg utsträckning* skolenhetens arbete med att ge eleverna en god och likvärdig utbildning.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Huvudman behöver utveckla sin uppföljning av grundsärskolans resultat för att kunna göra självständiga bedömningar av verksamhetens kvalitet.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den 20231215 redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån identifierade utvecklingsområden. Som stöd för redovisningen bör bifogad mall (bilaga 3) användas.

Redovisningen skickas via e-post till skolinspektionen.lund@skolinspektionen.se , eller per post till Skolinspektionen, Box 156, 221 00 Lund. Hänvisa till

Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr 2022:10904) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömning

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömningar för respektive område.

Rektors ledarskap

Författningsstöd

1 kap. 4, 5, 9–10 §§, 2 kap. 9–10 och 34 §§, 4 kap. 4–7 §§ och 11 kap. 2-3, 5, 8, 13 § skollagen (2010:800).

Läroplan för grundskolan (Lgrsär22), 1 Skolans värdegrund och uppdrag, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.4 Skola och hem, 2.6 Skolan och omvärlden och 2.8 Rektorns ansvar.

Skolinspektionen bedömer följande: Rektorn leder och styr i låg utsträckning skolans utveckling och skapar i låg utsträckning en ändamålsenlig organisation.

Den sammanfattande motiveringen till Skolinspektionens bedömning är: Granskningen visar att rektorn inte följer upp och analyserar skolenhetens resultat. Rektorn har inte heller en samlad bild av undervisningens genomförande. Granskningen visar vidare att rektorn inte ser till att samtliga undervisande lärare får ta del av den kompetensutveckling som ges. Rektorn arbetar dock för att skapa en organisation som främjar tillgänglig lärmiljö och möjlighet för eleverna att läsa flexibelt.

Ledning och organisation

Granskningen visar att rektorn arbetar för att skapa en organisation som främjar tillgänglig lärmiljö och möjlighet för eleverna att läsa flexibelt. Av intervjuer med elevassistenterna, lärarna och elevhälsan framgår att rektorn ställer sig positiv till och genomför förändringar i lärmiljön när personalen kan motivera sina önskemål. Exempelvis har eleverna på grundskolan fått tillgång till cyklar på rasterna då den fysiska utemiljön behövde utvecklas. I samtliga personalintervjuer framkommer att eleverna kan läsa en kombination av ämne och ämnesområde. I intervju med rektorn

framkommer att personalen i de olika elevgrupperna har en bred kompetens vilket möjliggör flexibel läsning. I de fall elever har ett behov av att läsa en kombination av ämne och ämnesområde görs individuella bedömningar för att komma fram till vad som är mest gynnsamt för eleven, att stanna på skolan eller flytta över till kommunens andra grundsärskola som i huvudsak har elever som läser inriktning ämnesområde. Då det är samma rektor för både grundskola och grundsärskola underlättas samverkan mellan lärarna i de båda skolformerna samt att det även finns möjlighet för eleverna att undervisas i sin grupp och där läsa enligt grundskolans kursplan i enstaka ämne.

Kompetens och stöd

Granskningen visar att rektorn inte ser till att samtliga undervisande lärare får ta del av den kompetensutveckling som ges. Av intervjuer med lärare framgår att lärarna som har delad tjänst mellan grundskolan och grundsärskolan inte ges möjlighet att delta i de kompetenshöjande insatser som sker inom grundsärskolan. I intervjuer med lärare och elevhälsa framkommer att lärarna som endast har en del av sin tjänst på grundsärskolan inte deltar på de kompetensutvecklingsmötena som äger rum varannan vecka. Dessa möten har bland annat handlat om implementering av den nya läroplanen samt diskussioner kring värdeord i kursplanerna. Förutom kompetensutvecklingsmötena har personal deltagit i utbildningsinsatser exempelvis kopplat till våld och hot i nära relationer för målgruppen. I intervjuer med lärare, elevassistenter, representanter från elevhälsan samt rektorn framkommer vidare att personal kan få handledning och stöd av skolpsykologen eller teamledare när behov uppstår och att detta stöd ges skyndsamt. Visserligen framkommer det i intervjuerna med lärarna och elevassistenterna att de under sina individuella samtal med biträdande rektor får frågor gällande deras behov av kompetensutveckling, men samtidigt säger elevassistenterna att de inte får någon riktad kompetensutveckling utifrån sin profession. Det finns heller ingen framtagna plan gällande stöd och förutsättningar för de lärare som vill vidareutbilda sig till speciallärare med inriktning utvecklingsstörning.

Uppföljning, analys och förbättringsåtgärder

Granskningen visar att rektorn inte följer upp och analyserar skolenhetens resultat. I intervju med rektorn samt i inskickat material framkommer att hen inte gjort någon djupare uppföljning och analys av skolenhetens resultat och elevernas progression, detta trots att lärarna gör bedömningar i samtliga ämnen under året på alla elever. Rektor säger i intervju att eleverna presterar bättre i praktisk estetiska ämnen än i teoretiska ämnen, men tillägger också att det är snabb reflektion. Likaså beskriver rektor att elever som börjar studera sent inom skolformen tar längre tid på sig att

anpassa sig till verksamheten, men även detta är en snabb reflektion. I intervju med elevassistenter och lärare framkommer att rektorn är långt ifrån verksamheten och att hen därför inte vet vilka förbättringsåtgärder som behövs och hur resurser ska fördelas utan rektorn förlitar sig helt på personalens syn och åsikter och att det är teamledare som gör förslag gällande resursfördelningen och lämnar det till rektorn. Rektorn har inte heller ett dokumenterat material kring elevernas upplevda trygghet, då denna information endast ges muntligt till rektorn via teamledare och förstelärare. Visserligen har rektorn och biträdande rektorn identifierat framgångsfaktorer på skolan som engagerad och kompetent personal med lång erfarenhet och att skolans utmaningar är att lyfta fram all personals kompetens och få till ett klimat där all personal kan bidra med sina kunskaper, men det finns inga utvecklingsåtgärder som är kopplade till detta. Även området betyg och bedömning tar rektorn upp som en utmaning utifrån att Västervångskolans grundsärskola är den enda skolan med aktuell målgrupp inom kommunen och således lätt kan få för snäv sfär i området.

Vidare visar granskningen att rektorn inte har en samlad bild av undervisningens genomförande. I intervju med lärare, elevassistenter, representanter från elevhälsan samt rektorn framkommer att rektorn endast gör spontana besök i verksamheten genom att titta in till de olika elevgrupperna och ibland äter tillsammans med dem. Rektorn gör inga strukturerade lektionsobservationer och har således inte skaffat sig en tydlig bild kring den undervisning som bedrivs. Vidare framkommer att då rektorn ansvarar för flera olika skolenheter har hen delegerat ansvar till många olika funktioner på skolenheten, men rektorn har inte tydliggjort vilken information som hen vill ha in. I intervjuerna med lärare, elevhälsans representanter och rektorn framkommer att rektorn har olika möten med de personer som har delegerade ansvarsuppgifter, men deras mandat är oklart för medarbetarna.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande delar:

- Rektorn behöver utveckla en systematisk uppföljning som omfattar skolenhetens resultat och andra relevanta indikatorer, som ett led i att kunna bedöma och utveckla verksamhetens kvalitet.

Skolinspektionens granskning visar att rektorn inte genomför någon systematisk och kontinuerlig uppföljning av verksamhetens resultat. Även om rektorn informerar sig om delar av det som sker i verksamheten är en regelbunden uppföljning av elevers kunskapsresultat och progression viktiga underlag för att rektorn ska kunna bedöma undervisningens kvalitet och huruvida syftet med utbildningen uppfylls, men också för

att kunna identifiera de utvecklingsbehov som föreligger och säkra en likvärdighet i lärares arbete.

Av 4 kap. 3 § framgår att varje huvudman inom skolväsendet ska på huvudmannanivå systematiskt och kontinuerligt planera och följa upp utbildningen, analysera orsakerna till uppföljningens resultat och utifrån analysen genomföra insatser i syfte att utveckla utbildningen. En sådan planering, uppföljning, analys och utveckling av utbildningen om anges i 3 § ska, enligt 4 kap. 4 §, även genomföras på skolenhetsnivå under medverkan av lärare, övrig personal och elever. Det är rektorn som ansvarar för att kvalitetsarbetet vid enheten genomförs. Det framgår vidare av 4 kap. 5 § att inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet enligt 3 och 4 §§ ska vara att de mål som finns för utbildningen i denna lag och i andra föreskrifter (nationella mål) uppfylls. Enligt 4 kap. 6 § ska det systematiska kvalitetsarbetet dokumenteras. Det framgår även av läroplanen att rektorn ansvarar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen, kriterierna för bedömning av kunskaper och betygskriterierna.¹

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn kontinuerligt och systematiskt följer upp skolans verksamhet med fokus på elevernas kunskapsutveckling och därefter genomför en analys med syftet att finna förklaringar till resultaten. Rektorn kan förslagsvis initiera samtal med lärarna om vilka indikatorer för elevers progression som kan vara relevanta att följa upp, relaterat till betygskriterierna och kriterier för kunskaper som framgår av grundsärskolans ämnesplaner. Diskussioner och samtal kan med fördel ske under ledning av rektorn inom ramen för den tid som är avsatt för pedagogiska diskussioner. Skolinspektionen föreslår vidare att rektorn i det efterföljande arbetet försäkrar sig om att de kunskapsresultat som lärare rapporterar in verkligen kan ligga till grund för att rektorn ska kunna göra jämförelser över tid och samtala med personalen om resultaten relaterat till den undervisning som ges och lärarnas förutsättningar. Detta förutsätter dock att systematiken i hela utvecklingsarbetet utvecklas på ett sådant sätt att regelbundna lektionsbesök omfattas och kan ligga till grund för att utveckla en analys där det ingår rimliga

¹ Läroplanen för grundsärskolan, Lgrsär22 Avsnitt 2.8 Rektorns ansvar.

förklaringar till resultaten, samt att identifiera eventuell olikvärdighet i arbetet, vilket i sin tur kan leda fram till relevanta utvecklingsåtgärder.

Undervisning

Författningsstöd

1 kap. 4 §, 3 kap. 2 §, 11 kap. 2, 6 och 11 §§ skollagen.

5 kap. 2 § skolförordningen (2011:185).

Lgrsär22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.8 Rektorns ansvar och 3. Kursplaner.

Skolinspektionen bedömer följande: Undervisningen främjar i hög utsträckning elevernas möjligheter att utvecklas så långt som möjligt.

Den sammanfattande motiveringen till Skolinspektionens bedömning är: Granskningen visar att undervisningen är varierad och stimulerande. Lärare och elevassistenter ger eleverna ett aktivt lärostöd för att eleverna ska kunna ta sig an uppgifter och bibehålla sitt engagemang. Granskningen visar också att personalen använder olika hjälpmedel på ett väl avvägt sätt för att eleverna ska kunna ta till sig undervisningen. Granskningen visar vidare att undervisningen är väl strukturerad och att personalen tydliggör arbetsmomentens syfte för eleverna, vilket bidrar till att skapa förutsägbarhet för eleverna.

Varierad och stimulerande undervisning

Granskningen visar att undervisningen är varierad och stimulerande. Av intervjuer med elevassistenter, lärare och elevhälsa framgår att lärarna är väl medvetna om behovet av att variera undervisningen för att skapa motivation hos eleverna. Lärarna berättar att de skapar lektioner som innehåller olika uppgifter och aktiviteter, både teoretiska och praktiska, samt tar hänsyn till att momenten inte ska vara för långa för att bibehålla elevernas motivation. Under lektionerna finns även rörelsepauzer inlagda för att bryta av och skapa ny energi hos eleverna. Exempelvis består lektionerna både av genomgångar, uppgifter som eleverna löser tillsammans i par eller mindre grupper, praktiska inslag som förstärker teoridelarna samt individuellt arbete som utgår ifrån enskilda elevers behov och möjliggör progression i lärandet. Vid observationerna och i intervjuerna framkommer att elevassistenter stödjer vissa elever under lärarens genomgång och arbetar i mindre grupper så att eleverna kan ta till sig undervisningen, på ett för dem lagom utmanande sätt. I intervjuerna med lärarna framkommer att

eleverna har individuella uppgifter på olika nivåer vid enskilt arbete och att lärarna ökar svårighetsgraden på uppgifter i den omfattning som fungerar utifrån elevens behov och förutsättningar, både långsiktigt men även utifrån dagsform. Detta observeras även på de besökta lektionerna. Vidare berättar lärarna att de utgår ifrån elevernas intresse när de planerar sina lektioner för att skapa motivation hos eleverna. Exempelvis används bowling som en inspiration vid framtagande av olika matematikövningar då många elever är intresserade av det.

Vidare visar granskningen att lärare och elevassistenter ger eleverna ett aktivt lärarstöd för att eleverna ska kunna ta sig an uppgifter och bibehålla sitt engagemang. Det framgår av intervjuerna att personalen använder olika individanpassade metoder för att stimulera och stödja eleverna genom deras lärprocess. Exempelvis får några elever en extra individuell genomgång av uppgiften, några elever får en egen skriftlig instruktion på sin plats och andra elever har en vuxen nära sig under hela arbetsuppgiften. Av lärarnas och elevassistenternas beskrivningar framgår en samstämmig bild av att personalen på deras gemensamma möte varje vecka diskuterar hur stöd till de olika eleverna ska ges och i vilket omfång stödet ska ges. Vid möten, som personalen kallar elevgruppsmöte, träffas huvuddelen av de lärare och elevassistenter som undervisar eleverna, och utvärderar och tar upp goda exempel på hur eleverna kan utvecklas med hjälp av aktivt lärarstöd. Vidare berättar personalen att de även kan ta upp exempel på när de har hjälpt en elev för mycket eller för lite och då diskutera hur de ska göra vid nästa tillfälle.

Vidare visar granskningen att personalen använder olika hjälpmedel på ett väl avvägt sätt för att eleverna ska kunna ta till sig undervisningen. Av intervjuerna med elevassistenterna, lärare och elevhälsa framgår att det sker en samverkan mellan personalen för att hitta både anpassade hjälpmedel för enskilda elever och hjälpmedel som är gynnsamma för hela för elevgruppen. Likaså framgår det att personalen arbetar aktivt med att eleverna ska lära sig att använda olika hjälpmedlen för att överbrygga vissa hinder inom bland annat kommunikation. Exempelvis använder alla lärare bildstöd som är gemensamt utformat och tidshjälpmedel på gruppnivå. På individnivå används hjälpmedel som arbetsschema vid enskild arbetsplats, justerbara arbetsbord samt flyttbara skärmar. Inom de praktiskestetiska ämnena förmedlar elevassistenterna kunskap till lärarna om vilka hjälpmedel som eleverna behöver.

Strukturerad undervisning

Granskningen visar att undervisningen är väl strukturerad vilket bidrar till att skapa förutsägbarhet för eleverna. Av intervjuer med lärare, elevassistenter och representanter från elevhälsan framgår att lektionerna har en god struktur som bland

annat bygger på att lektionerna har gemensam start och avslut och innehåller för eleverna välkända arbetsformer och moment. Exempelvis berättar lärarna att de inleder varje skoldag med att gå igenom vad som ska hända under dagen och vid start av lektionerna går lärarna igenom upplägg och innehåll, något som de säger skapar trygghet för eleverna. I de teoretiska ämnena ser strukturen likadan ut och i de praktiskestetiska ämnena har lärarna anpassat strukturen efter omständigheterna i det specifika ämnet. I intervjuerna med elevassistenter, lärare och elevhälsa framkommer en hög medvetenhet hos personalen utifrån att lärande sker i så väl styrd undervisning som i andra situationer under skoldagen, så som vid matbordet och vid påklädning innan utevistelse. Det framgår att personalen ser hela skoldagen som ett lärande för eleven och därav arbetar med struktur under hela dagen. Det framgår även av intervjuerna att lärarna är måna om att eleverna inte bara ska integrera med vuxna utan även med varandra och planerar in moment i undervisningen i syfte att eleverna ska närma sig varandra. Formerna för samspel skiljer sig åt, exempelvis handlar det i en klass om att göra ett rollspel där eleverna är olika planeter som rör sig runt solen.

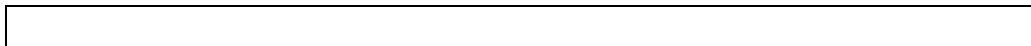
Granskningen visar att personalen tydliggör arbetsmomentens syfte på ett väl avvägt sätt för eleverna. Personalen har skapat en digital mall där lärarna skriver syfte och mål med dagens lektion samt vad eleverna ska göra för att träna på de olika sakerna och hur avslutningen av lektionen ska se ut i form av så kallade exit tickets. Denna digitala mall använder de vid varje lektionsstart för att tydliggöra syftet med de olika momenten för eleverna. Av intervjuerna med lärarna framgår att syftet med exit tickets är att det ska bli tydligare för eleverna vad de gjort och lärt sig under lektionen samt att eleverna får en återkoppling i slutet av lektionen som är kopplat till syfte och mål. I de lektionssalar där lärarna inte har tillgång till dator och skärm görs detta analogt på en skrivtavla. Enligt lärarna och representanter för elevhälsan byggs lektionerna i alla ämnen upp på liknande sätt för att eleverna ska känna igen sig och på så vis skapa trygghet för dem. Denna gemensamma struktur underlättar även för eleverna när elever byter grupp eller lärare, eftersom alla använder samma struktur.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom bedömningsområdet.

Social gemenskap, aktivt deltagande och trygghet

Författningsstöd

1 kap. 4–5 och 10 §§, 3 kap. 2 §, 5 kap. 3 §, 6 kap. 6–8 §§ och 11 kap. 2 § skollagen.
Lgrsär22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.1 Normer och värden, 2.3 Ansvar och inflytande, 2.6 Skolan och omvärlden, 2.8 Rektorns ansvar.

Skolinspektionen bedömer följande: Skolan arbetar i flera delar för att eleverna ska delta i samhällslivet och uppleva trygghet, men utvecklingsområden finns.

Den sammanfattande motiveringen till Skolinspektionens bedömning är: Granskningen visar att det genomförs ett i vissa avseende planerat arbete i syfte att ge eleverna förutsättningar att bli aktiva samhällsmedborgare. Vidare visar granskningen att personalen arbetar aktivt med att skapa trygghet för eleverna där eleverna också ges möjlighet till social gemenskap utanför den egna undervisningsgruppen. Dock visar granskningen att det gemensamma trygghetsskapande arbetet på skolan inte utgår från en övergripande kartläggning och analys av behov.

Deltagande i samhällsliv

Granskningen visar att det genomförs ett i vissa avseenden planerat arbete i syfte att ge eleverna förutsättningar att bli aktiva samhällsmedborgare. Av intervjuer med lärare, elevassistenter, representanter för elevhälsan och rektorn framgår att personalen genomför olika aktiviteter och besök i närområdet i syfte att ge eleverna konkreta erfarenheter av arbets-, förenings- och kulturlivet. Exempelvis har eleverna besökt posten, ishallen och stadens museum. Vidare framgår att besöken genomförs både som schemabrytande aktiviteter, men även som komplement till klassrumsundervisningen med avsikt att konkretisera skoluppgifter som eleverna arbetar med på lektionerna. I intervjuerna framkommer att skolan genom aktiviteterna i närsamhället arbetar för att eleverna ska utveckla sin digitala kompetens. Exempelvis tränar eleverna utifrån ålder och förutsättningar på att använda bankkort, köpa biljett i olika applikationer samt enkla faktasökningar på internet. Elevernas konkreta erfarenheter i närsamhället leder även till diskussioner om olika yrken där personalen pratar med eleverna om normer kring manligt och kvinnligt i syfte att eleverna inte ska begränsas i sina val utifrån sådana föreställningar. Av intervjuerna med representanter för elevhälsan och rektorn framgår att studie- och yrkesvägledaren är delaktig i planeringen av arbetet gällande att ta fram de olika aktiviteterna för eleverna samt att hen skapat ett årshjul som innehåller aktiviteter riktade mot elever i årskurs 8 och 9, vilket ska stödja arbetet kring praktisk arbetslivsorientering samt gymnasievalet. Vidare framkommer att lärarna skriver in de olika aktiviteterna som görs för att ge eleverna konkreta erfarenheter av närsamhället i ett delat dokument så att det kan användas av lärare i andra elevgrupper.

Trygghet i sociala sammanhang

Granskningen visar att personalen arbetar aktivt med att skapa trygghet för eleverna där eleverna också ges möjlighet till social gemenskap utanför den egna undervisningsgruppen. Av intervjuerna med lärare, elevassistenter, representanter för elevhälsan och rektorn framgår att trygghetsarbetet utgår från personalens kännedom och relationer med eleverna. Personalen har många spontana samtal med eleverna om hur de upplever tryggheten i skolan och i de fall det behövs görs ändringar kring elevers individuella otrygghet görs insatser. Exempelvis så arbetar personalen med olika mycket vuxenstöd för eleverna vid förflyttningar inom skolan, så som till matsal eller de praktiskestetiska salarna, för att eleverna ska känna trygghet. Vidare berättar personalen att det finns många vuxna runt eleverna, vilket möjliggör för de vuxna att snabbt ingripa om de upplever att något håller på att hända. I intervjuer beskriver lärare och elevassistenter även det nära samarbetet med elevernas vårdnadshavare som en styrka och ytterligare en ingång att ta reda på elevernas upplevelse av trygghet i skolan. I samtliga personalintervjuer framgår att eleverna ges möjlighet till att träffa elever utanför sin egen undervisningsgrupp under exempelvis lunchen samt på rasterna. Det genomförs planerade lektioner mellan grupper i skolformen där eleverna till exempelvis får presentera sina skolarbeten. Även tema och aktivitetsdagar genomförs där samtliga elevgrupper från grundskolan deltar. Vid dessa tillfällen delar personalen in eleverna i andra grupper än ordinarie undervisningsgrupp i syfte att vidga de sociala kontakterna.

Granskningen visar dock att det gemensamma trygghetsskapande arbetet inte utgår från en övergripande kartläggning och analys av behov som leder till ett medvetet främjande eller förbyggande arbete. Av intervju med elevassistenter, lärare, elevhälsa och rektorn framgår att de inte använder sig av någon kartläggningsmetod som exempelvis enkäter för att ta reda på elevernas upplevelse av trygghet då man ansåg att enkäten inte gav ett rättvisande resultat utan att elevernas svar blev kopplat till aktuella händelser för dagen. Visserligen framkommer det i intervjuerna att grundskolan har elevrepresentanter i skolans gemensamma trygghetsteam och att elever deltar på trygghetsvandringarna som görs på skolan, men personalen i elevhälsan kan inte svara på vad som framkommit vid till exempel trygghetsvandringarna utifrån grundskolans elevers perspektiv. I dagsläget samlas inte elevernas upplevelse av trygghet in via någon systematisk dokumentation och man har inte, förutom hög vuxennärvaro, satt in något främjande eller förbyggande arbete. Istället sammanfattas elevernas upplevelse av trygghet genom en muntlig sammanställning från respektive mentor till teamledare som i sin tur lyfter det i skolans ledningsgrupp. I och med detta saknas ett samlat underlag att sammanställa och analysera i syfte att sätta in träffsäkra åtgärder på organisation- och gruppnivå.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver i samverkan med lärare utveckla och fastställa anpassade metoder för att ta reda på hur elever upplever tryggheten i olika situationer samt analysera resultaten av kartläggningarna och utveckla gemensamma förebyggande insatser.

Skolinspektionens granskning visar att lärarna och elevassistenterna arbetar aktivt för att enskilda eleverna ska vara trygga under skoldagen, men att skolan inte har något gemensamt systematiskt arbete som dokumenteras. Därmed saknas ett underlag som kan ligga till grund för ett övergripande trygghetsskapande arbete på skolenhetsnivå, vilket behövs för att kunna utveckla ett relevant förebyggande och främjande trygghetsarbete. Arbetet idag leder till för stort fokus på individnivå vilket riskerar att göras på bekostnad av de slutsatser som skulle kunna ha dragits på grupp- och organisationsnivå.

Av 5 kap. 3§ skollagen framgår att alla elever ska tillförsäkras en skolmiljö där utbildningen präglas av trygghet. Enligt läroplanen för grundsärskolan har rektorn ett särskilt ansvar för att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero.² Av läroplanen framgår vidare att skolan ska sträva efter att vara en levande social gemenskap som ger trygghet, vilja och lust att lära.³

Skolinspektionen rekommenderar att rektorn tillsammans med personal i elevhälsan, lärare och elevassistenter diskuterar, fastställer och sedan utformar olika anpassade metoder och underlag som kan ligga till grund för en analys av elevers upplevda trygghet. Det samlade underlaget kan sedan användas för att leta efter eventuella mönster och därefter bilda grund för att gemensamt ta fram åtgärder för att både främja trygghet och förebygga otrygghet. De främjande och förebyggande insatser

² Läroplanen för grundsärskolan 2.6 Skolan och omvärlden

³ Läroplanen för grundsärskolan, Avsnitt 1 Skolans värdegrund och uppdrag

som genomförs ska ha till syfte att bidra till elevernas lust och lära samt deras personliga utveckling.

Bedömning och betyg

Författningsstöd

1 kap. 9 §, 2 kap. 9 och 10 §§, 3 kap. 3, 5 och 7 §§ och 11 kap. 2, 3, 5, 11, 15–17, 19–23 §§ skollagen.

10 kap. 11 § skolförordningen.

Lgrsär22, 1. Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, Skolans uppdrag, 2.2 Kunskaper 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.4 Skola och hem, 2.7 Bedömning och betyg och 2.8 Rektorns ansvar.

Skolinspektionen bedömer följande: Skolan bedriver i flera delar ett kontinuerligt bedömningsarbete i syfte att stärka elevernas kunskapsutveckling och höja lärarnas bedömarkompetens, men utvecklingsområden finns.

Den sammanfattande motiveringen till Skolinspektionens bedömning är: Granskningen visar att lärarna fortlöpande bedömer elevernas kunskaper och återkopplar det på ett anpassat sätt till eleverna. Lärarna använder också sina bedömningar av elevernas kunskaper för att utveckla och anpassa sin kommande undervisning. Granskningen visar dock att samtliga undervisande lärare i grundsärskolan inte ges möjlighet till samverkan kring bedömning.

Fortlöpande bedömning

Granskningen visar att lärarna fortlöpande bedömer elevernas kunskaper och återkopplar det på ett anpassat sätt till eleverna. I intervjuer med lärare och elever beskrivs samstämmigt att lärarna kontinuerligt bedömer och ger fortlöpande återkoppling till eleverna på deras kunskaper. Elever och lärarna beskriver att lärarna både berättar det som eleverna gör bra, men även att lärarna ger tips på områden som eleverna behöver fortsätta utvecklas kring. Eleverna berättar att lärarna återkopplar deras utveckling både muntligt under lektionerna och skriftligt på utvecklingssamtalen samt att det finns dokumenterat i skolans lärplattform. I intervjuer med lärare och elevhälsans representanter framkommer att lärarna dokumenterar elevernas progression i skolans lärplattform fortlöpande under terminen, både i matriser och i bedömningsmallar. I intervjuerna framkommer att lärarna även dokumenterar elevernas utveckling i egna dokument för att senare

konkret kunna visa eleverna deras progression. Exempelvis använder lärare texter som är skrivna för ett halvår sedan för att tillsammans med eleverna jämföra dem med en nyskriven text och på så sätt kunna visa den utveckling som eleven har gjort.

Vidare visar granskningen att lärarna använder sina bedömningar av elevernas kunskaper för att utveckla och anpassa sin kommande undervisning. I intervjuerna med lärare, elevhälsan och rektorn framkommer att lärarna ändrar och justerar sin undervisning efter vad eleverna presterar och det som eleverna ger uttryck för, i syfte att utveckla och anpassa kommande undervisning. Exempelvis har lärare förlängt undervisningen i ett arbetsområde när de i slutet av området sett att eleverna behöver fler lektionstillfällen för att befästa kunskaperna. Annat exempel är att lärarna fångar upp detaljer som fungerar bra i olika bedömningssituationer och som kan användas även i kommande arbetsområden.

Samverkan

Granskningen visar att lärare som undervisar all sin tid i grundsärskolan har gemensamma forum där samverkan kring bedömning och betyg sker, men att lärare som endast undervisar en del av sin tjänst inom grundsärskolan inte ges möjlighet till samverkan. I intervjuerna med lärare, elevhälsan och rektorn framkommer att lärarna har ett möte i veckan som är avsatt till utvecklingsfrågor. Mötena leds av grundsärskolans teamledare eller förstelärare och innehållet på mötena varierar, men handlar exempelvis både om bedömarkompetens samt diskussioner kring värdeord. Varannan vecka samverkar lärarna med lärarna på grundskolan i ett kommunövergripande arbete och varannan vecka är grundsärskolans lärare själv. I intervju med lärare framkommer att lärarna i de praktiskestetiska ämnena inte deltar i mötena i grundsärskolan och således inte får möjlighet att utveckla sin bedömarkompetens i skolformen tillsammans med lärare inom samma skolform. Visserligen säger rektorn att det är inplanerat möten så att alla lärare ska kunna vara med framöver, men enligt lärare sker samverkan endast på deras eget initiativ utanför mötestid.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver se till att samtliga lärare ges möjlighet att samverka i bedömningsfrågor.

Skolinspektionens granskning visar att inte alla lärare kan delta i de forum som finns kring bedömning. Den samverkan som sker idag omfattar endast teoretiska ämnen

och endast de lärare som undervisar all sin tid i grundskolan. Det betyder att lärare som undervisar en del av sin tid i grundskolan och resterande del i grundskolan inte omfattas av arbetet gällande sambedömning. Det innebär, enligt Skolinspektionens mening, att det finns en uppenbar risk att bedömningarna inte blir likvärdiga.

Av 1 kap. 9 § skollagen framgår att utbildningen inom skolväsendet ska vara likvärdig inom varje skolform oavsett var den anordnas. En likvärdig utbildning innefattar även att elever bedöms på ett så likvärdigt sätt som möjligt. Vidare framgår av 2 kap 9 § skollagen att det pedagogiska arbetet vid en förskole- eller skolenhet ska ledas och samordnas av en rektor. Rektorerna ska särskilt verka för att utbildningen utvecklas. Enligt läroplan för grundskolan har rektorerna ansvaret för att personalen kontinuerligt ges möjligheter att dela med sig av sin kunskap och att lära av varandra för att utveckla utbildningen.⁴

För att öka förutsättningarna för att eleverna vid skolenheten ska bedömas på ett likvärdigt sätt rekommenderar Skolinspektionen att rektorerna avsätter tid och organiserar för att samtliga undervisande lärare i grundskolan ges möjlighet till medverkan vid olika mötestillfällen där bedömning diskuteras. I arbetet behöver ingå att diskutera bedömning av elevprestationer i förhållande till betygskriterier. För att kunna följa och utveckla arbetet kan rektorerna eller den rektorerna delegerat till förslagsvis delta vid tillfällen då lärare diskuterar bedömning för att skapa tydliga mötesstrukturer vid sambedömningstillfällena.

Huvudmannens styrning och stöd

Författningsstöd

1 kap. 4 och 9–10 §§, 2 kap. 8–8 a, 11–13, 18, 25, 29 (undantag finns i 2 kap. 11 §§ Förordning [2011:326] om behörighet och legitimation för lärare och förskollärare) och 34–36 §§, 4 kap. 3 och 8 §§ och 11 kap. 2 och 5 §§ skollagen.

Lgrsär22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, - Skolans uppdrag och - Varje skolas utveckling, 2.2 Kunskaper, 2.5 Övergång och samverkan, 2.6 Skolan och omvärlden och 2.8 Rektorerna ansvar.

Skolinspektionen bedömer följande: Huvudmannen stödjer i låg utsträckning skolenhetens arbete med att ge eleverna en god och likvärdig utbildning.

⁴ Läroplan för grundskolan avsnitt 2.8 Rektorerna ansvar (Lgrsär22)

Den sammanfattande motiveringen till Skolinspektionens bedömning är: Granskningen visar att det saknas anpassat stöd till rektorn och skolenheten och att huvudmannen inte arbetar med att underlätta samverkan med närsamhället. Visserligen arbetar huvudmannen för att skapa en attraktiv arbetsplats i syfte att bibehålla kompetent personal, men det saknas en långsiktighet gällande kompetensförsörjning, läverktyg och lokaler. Därutöver visar granskningen att huvudmannen inte genomför en tillräckligt bred uppföljning av grundsärskolans resultat och kvalitet för att ha underlag att göra självständiga analyser och bedömningar av verksamhetens.

Behovsanpassat stöd till rektorn och skolenheten

Granskningen visar att det saknas anpassat stöd till rektorn och skolenheten. I intervju med rektorn framkommer att hen inte fått frågor från huvudmannen gällande sitt behov av stöd, trots att skolformen är ny för hen. Visserligen framkommer det i intervju med rektorn och representant för huvudman att rektorn har två kollegor inom kommunen som ansvarar för samma skolform och där rektorn har ett visst samarbete, men detta är inte initierat eller styrt av huvudmannen. Huvudmannen har också varit behjälplig i tillsättning av en biträdande rektor på 40 procent, men säger samtidigt i intervju att det på huvudmannanivå bör finnas mer engagemang och stöd till verksamheten för skolformen och att huvudmannen kan göra mer utifrån sin roll.

Huvudmannen arbetar inte med att underlätta samverkan med närsamhället. I intervju med rektorn och representanterna för huvudman framkommer att det saknas underlag som möjliggör för huvudmannen att underlätta samverkan och gynna kontakter med omgivande samhälle. Exempelvis så förutsätter huvudmannen att samverkan mellan skolformer finns då grundsärskolan är lokalintegrerad med en grundskola som leds av samma rektor, men följer inte upp om samverkan mellan skolorna sker. Det finns en kulturgaranti som underlättar samverkan med kulturlivet, men övrigt möjliggörande av deltagande i samhället sker endast genom grundsärskolans personal. Vidare framkommer i intervju med representanter för huvudmannen att de inte fått frågan gällande huvudmannens möjligheter att stödja skolenheten med praktikplatser till skolans målgrupp och tolkar det som att skolenheten inte behöver stöd i att skaffa praktikplatser. Representant för huvudmannen berättar vidare att samverkan sker mellan rektorer i berörd skolform gällande övergång från grundsärskola till gymnasiesärskola, men att det saknas en styrning från huvudmannens sida samt att det saknas en systematisk uppföljning av vad eleverna har för sysselsättning efter avslutad skolgång.

Självständig aktör, långsiktighet och systematik

Granskningen visar att huvudmannen arbetar för att skapa en attraktiv arbetsplats i syfte att bibehålla kompetent personal, men det saknas en långsiktighet gällande kompetensförsörjning, lärverktyg och lokaler. Av intervjuer med representanter för huvudmannen framgår att de har försökt skapa en organisation som syftar till att personalen ska ha en närvarande chef. Exempelvis framkommer att nytillsättning av biträdande rektorn är ett sätt att skapa ett nära ledarskap på skolenheten då hen ska arbeta operativt och vara närvarande på skolan eftersom rektorn ansvarar för många skolenheter. Däremot finns det ingen riktad kompetensutveckling till grundsärskolans lärare eller elevassistenterna som är initierad av huvudmannen eller en plan för tidsenliga lärverktyg och behovsanpassad utrustning för skolenheten. Det finns inte heller en plan för hur huvudmannen kan stödja lärare som vill fortbilda sig till speciallärare med inriktning utvecklingsstörning. Av intervju med rektorn och representanter för huvudmannen framgår att omorganisationen i kommunen gällande högstadieskolorna gynnar grundsärskolans tillgång till lokaler, men det saknas exempelvis en tydlig översikt över förväntat elevantal. Det i sig gör att huvudmannen inte har en långsiktig plan för bland annat välanpassade och bra placerade lokaler för skolformen. Rektorn berättar även att grundsärskolan inte har en behovsanpassad plan för digitala verktyg utan följer samma plan som grundskolan vilket inte alltid är gynnsamt för grundsärskolans elever.

Granskningen visar vidare att huvudmannen inte genomför en tillräckligt bred uppföljning av grundsärskolans resultat och kvalitet för att ha underlag att göra självständiga bedömningar av verksamheten. I intervjuerna med lärare och rektorn framgår till exempel att lärarna gör bedömningar av elevernas kunskapsutveckling fyra gånger per år i kommunens lärplattform, men representanterna för huvudmannen säger att de inte tagit del av dem. I intervjun med huvudmannen framkommer att huvudmannen inte heller kan särskilja grundsärskolans anmälningar om kränkande anmälning från grundskolans anmälningar samt att de inte tagit del av grundsärskolans elevers frånvarostatistik. Vidare framgår det av intervju med rektorn att rektorn inte fått specifika frågor kring skolformen från huvudmannen vid de tillfällen som de träffats. Av intervjuer med rektorn och representanter för huvudmannen samt inkommen dokumentation framgår att huvudmannen visserligen tar del av grundsärskolans kvalitetsrapport och att representanter från förvaltningen har kvalitetsdialoger med rektorn under läsåret, men ingen självständig analys görs av materialet. Representant för huvudmannen berättar att de kan bli bättre på att följa upp och analysera verksamheten än vad de gjort under läsåret. Av det inskickade materialet framgår också att huvudmannen inte gör egna självständiga bedömningar då de endast kopierat grundsärskolans analys i sin övergripande kvalitetsrapport.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Huvudman behöver utveckla sin uppföljning av grundsärskolans resultat för att kunna göra självständiga bedömningar av verksamhetens kvalitet.

Granskningen visar att huvudmannen saknar ett brett underlag av grundsärskolans resultat och kunskap om skolformen, vilket medför att huvudmannen i begränsad omfattning gör självständiga bedömningar av skolenhetens kvalitet. Huvudmannen förlitar sig på det analysarbete som rektorn utfört. På så vis försvåras huvudmannens reella möjlighet att utifrån en fördjupad analys kunna ställa riktade frågor och ge konstruktiv feedback till rektorn gällande verksamheten. Därigenom försvåras också arbetet för huvudmannen att besluta om relevanta förbättringsåtgärder som kan bidra till att höja kvaliteten på verksamheten.

Av 4 kap. 3 § skollagen framgår att varje huvudman inom skolväsendet ska, på huvudmannanivå, systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen. Av Skolverkets allmänna råd om systematiskt kvalitetsarbete framgår det att ett av målen med analysarbetet är att identifiera faktorer som påverkar måluppfyllelsen och som kan utgöra utgångspunkter för utvecklingsarbetet. I arbetet med att hitta relevanta förklaringar till måluppfyllelsen är det viktigt att huvudmannen hittar sätt att underbygga sina förklaringar med empiriska belägg som innehåller faktorer som huvudmannen kan påverka. Huvudmannen bör även söka förklaringar relaterade till hur skolornas faktiska organisation och arbete bedrivs.⁵

Skolinspektionen rekommenderar därför att huvudmannen utvecklar sin uppföljning av grundsärskolans resultat för att kunna göra självständiga analyser och sätta in relevanta förbättringsåtgärder. Huvudmannen bör i analysen söka förklaringar relaterade till hur skolans faktiska organisation och arbete bedrivs för att kunna

⁵ 3 Skolverkets allmänna råd med kommentarer (2012) Systematiskt kvalitetsarbete – för skolväsendet s. 11-23, 20-34

identifiera faktorer som kan höja kvaliteten i verksamheten. Vidare är det av vikt att även på huvudmannanivå och enhetsnivå analysera hur förutsättningarna och arbetsprocesserna påverkar verksamhetens resultat i syfte att kunna ställa frågor till rektor om vilka delar av läroplanen som grundsärskolan är bättre respektive sämre på att leva upp till. Huvudmannen bör också vid analys av grundsärskolans resultat utveckla sätt att följa upp verksamheten ur ett bredare perspektiv på begreppet måluppfyllelse. Det kan exempelvis handla om hur förutsättningarna påverkar elevernas möjlighet till social utveckling utifrån ett tillgänglighetsperspektiv. Detta i syfte att på lång sikt arbeta för att förbättra förutsättningarna för att syftet med utbildningen ska uppnås.

På Skolinspektionens vägnar

X Jenny Fahlman

Jenny Fahlman

Beslutsfattare

Signerat av: Jenny Fahlman

X Maria Lundin

Maria Lundin

Föredragande

Signerat av: Maria Lundin

I handläggningen av ärendet har även utredare Sandra Andersson medverkat.

Bilaga 1: Underlag för bedömning

Vid granskningsbesöket inhämtas information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten. Värderingarna i detta beslut grundar sig på:

- 4 lektionsobservationer.
- 2 gruppintervjuer med elever.
- 2 gruppintervjuer med lärare.
- 1 gruppintervjuer med elevassistenter.
- En gruppintervju med skolans elevhälsa.
- En intervju med rektor.
- En gruppintervju med representanter för huvudmannen.
- Dokumentstudier. Dels de dokument som begärts in från huvudmannen och skolan samt den officiella statistik som finns att tillgå om den aktuella skolan.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens protokoll från besöket för faktakontroll.

Som underlag för bedömningarna har Skolinspektionens utredare använt sig av bedömningsunderlag, vilka är utformade i enlighet med forskning och beprövad erfarenhet. Bedömningsunderlagen beskriver de områden som utredarna ska värdera vid besök på skolenheter. Bedömningsunderlagen är uppdelade i bedömningsområden, respektive bedömningsområde är sedan nedbrutet till ett antal indikatorer. Dessa indikatorer beskriver mer i detalj vad som ska utredas för att identifiera var skolans styrkor respektive förbättringsområden finns.

Bedömningsområden

Inom respektive område granskas följande delar:

Bedömningsområde 1: I vilken utsträckning leder och styr rektorn skolans utveckling och skapar en ändamålsenlig organisation? Inom detta område granskas hur rektorn arbetar med uppföljning, analys och förbättringsåtgärder och hur rektorn leder och organiserar skolans arbete.

Bedömningsområde 2: I vilken utsträckning får eleverna en undervisning som främjar deras möjligheter att utvecklas så långt som möjligt? I detta område granskas om undervisningen är varierad och stimulerande samt om den är strukturerad.

Bedömningsområde 3: I vilken utsträckning arbetar skolan för att eleverna ska delta i samhällslivet och uppleva trygghet? I detta område granskas hur skolan arbetar med social delaktighet och att skapa trygghet.

Bedömningsområde 4: I vilken utsträckning bedrivs ett regelbundet och systematiskt arbete med att bedöma, analysera och dokumentera elevernas kunskaper i syfte att stärka elevernas kunskapsutveckling? I detta område granskas hur skolan arbetar med fortlöpande bedömning och samverkan i bedömningsarbetet.

Bedömningsområde 5: I vilken utsträckning stödjer huvudmannen skolenhetens arbete med att ge eleverna en god och likvärdig utbildning? I detta område granskas huvudmannen som självständig aktör, om det sker ett långsiktigt och systematiskt utvecklingsarbete, huvudmannens behovsanpassade stöd till rektor och om det sker en samverkan mellan skolformer och det omgivande samhället.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida: www.skolinspektionen.se

Bilaga 2: Bakgrundsuppgifter om verksamheten

Skolinspektionen besökte skolenheten den 7 och 8 mars 2023. Besöket genomfördes av utredare Maria Lundin och Sandra Andersson. Digitala intervjuer genomfördes med representanter för elevhälsan samt rektorn den 10 mars och med representanter för huvudman den 13 mars 2023.

Västervångskolans grundskola är en grundskola som ligger lokalintegrerad i Västervångskolan i Trelleborgs kommun. Vid granskningen gick där 33 elever som alla läste inriktningen ämne.